

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. - 31.12.2017

Vuosi 2017 oli yhdistyksen kahdeskymmeneskolmas toimintavuosi. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittama ETT:n ruokaketjuhanke päättyi, ja hankkeen päätösseminaari järjestettiin 24.4.2017 Säätytalossa Helsingissä. Toimintavuotta leimasivat Euroopassa yhä laajemmalle levinnyt afrikkalainen sikarutto ja korkeapatogeeninen lintuinfluenssa (H5N8).

Yhdistyksen hallinto

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Helsingissä 22.2.2017. Vuosikokous valitsi puheenjohtajaksi Juha Nousiainen Valio Oy:stä. Hallitukseen valittiin seuraavat seitsemän jäsentä ja kullekin varajäsen:

Ann-Charlott Kjerp, Valio Oy

Ari Mäkelä, Valio Oy

Sami Kilpeläinen, Arla Oy

Taneli Tirkkonen, A-tuottajat Oy/

Osk. Pohjanmaan Liha

Olli Paakkala, HKScan Finland Oy

Tomas Gäddnäs, Snellmanin Lihanjalostus Oy

Pekka Wiro, Atria-Chick Oy

Kristiina Sarjokari, Valio Oy

Jaana Kiljunen, Valio Oy

Anu Autere, Ruhan Meijeri Ky (Arla-ryhmä)

Tuomas Herva, A-tuottajat Oy/

Osk. Pohjanmaan Liha

Leena Pohjola, HKScan Finland Oy

Kirsi Partanen, Snellmanin Lihanjalostus Oy

Hanna Hamina, DAVA Foods Finland Oy,

Kieku Oy, Kurjessuon Munapakkaamo

Hallitus piti vuoden aikana viisi kokousta sekä yhden sähköpostikokouksen.

Yhdistyksen käytännön toiminnasta vastasi toiminnanjohtaja Pirjo Kortnesniemi. ETT:n asiantuntija-eläinlääkäreinä työskentelivät Olli Ruoho ja Hannele Nauholz sekä hallintovastaavana Marketta Rantala. Ruoho toimi vs. toiminnanjohtajana vastaten Kortnesniemen touko-joulukuun välisen sairasloman ajan yhdistyksen toiminnasta. Eläinlääkäri Leena Sahlströmin osa-aikaista työpanosta käytettiin mm. haittaeläinoppaan laatimiseen ja käännöstyöhön. ELK Emma Woivalin toimi yhdistyksessä kesäharjoittelijana.

Nasevan asiantuntija-eläinlääkärinä toimi Erja Tuunainen ja rekisterivastaavana Paula Halkosaari. Sikavan toiminnasta vastasivat asiantuntija-eläinlääkäri Ina Toppari sekä rekisterivastaava Sari Hintikka. Kati Kastinen ProAgria Lihaosaamiskeskuksesta toimi ETT:n ruokaketjuhankkeen hankevetäjänä ja hoiti Sikavassa laatuajärjestelmään liittyviä tehtäviä ostopalveluna.

Jäsenistö

Vuoden loppuun mennessä yhdistyksellä oli 35 varsinaista jäsentä (2016: 35) ja 162 kannattajajäsentä (2016: 162). Sikavaa ylläpiti kuusi (6) liha-alan yritystä (2016: 7). Nasevan toimintaan osallistui 15 meijeriä (2016: 14) ja kuusi (6) liha-alan yritystä (2016: 6).

Talous

ETT:n jäsenmaksu oli 22,00 €/jmy (2016: 25,00 €/jmy). Yksi jmy eli jäsenmaksuyksikkö vastasi tuottajille v. 2016 tilitettyä alkavaa 165 000 €. Yksikköjä kertyi 10 565 (2016: 10 600) ja jäsenmaksuja yhteensä 233 905,96 € (2016: 265 000 €). ETT:n tulos oli - 21 957,60 € (2016: +16 449,50 €).

Sikavan osalta liha-alan yritykset maksoivat vuosimaksua 280 954,48 € (2016: 302 692,51 €). Lisäksi Sikavassa oli 16 käyttömaksua maksavaa pitopaikkaa. Sikavan tulos oli - 35 807,43 € (2016: + 22 007,21 €).

Nasevan toimintaa rahoitettiin keräämällä vuosimaksuja 284 848,51 € (2016: 295 429,84 €). Tästä meijereiden osuus oli 2/3 ja liha-alan yritysten 1/3. Nasevan tulos oli - 263,47 € (2016: - 20 467,76 €).

Koko yhdistyksen tulos oli - 58 028,50 € (2016: + 17 988,95 €). Tulos oli vuosikokouksen asettamien tavoitteiden mukainen, koska haluttiin käyttää edellisten vuosien aikana syntyneitä ylijäämiä.

Toiminta

Tuotantoeläinten tuonnohjaus

Yhdistys ohjasi tuotanto- ja harraste-eläinten tuontia tautiriskien hallitsemiseksi.

Nautoja tuotiin ETT:n ohjeita noudattaen Ruotsista ja Saksasta 11 eri tilalle (viisi eri tuontierää), yhteensä 23 liharotuista eläintä. Lampaista tuotiin ETT:n lisäohjein Ruotsista (kuusi Dorperia).

Keinosiemennyskarjuja tuotiin Norjasta ja Tanskasta (yhteensä 233 karjua). Lisäksi ETT ohjeisti kaksi Linderöd-sikojen tuontia Ruotsista (seitsemän sikaa). Karjunspermaa tuotiin vain Norjasta.

Tuonnohjauksen puitteissa auditoitiin yksi ulkomainen jalostussikala (mahdollinen alkuperätila).

Munintakanojen jalostusaineiden tuonti jatkui isovanhempais- ja vanhempaispolven untuvikkoina Saksasta (kolme erää) ja Hollannista (kaksi erää). Broilereiden jalostusaines tuli vanhempaispolven untuvikkoina Ruotsista (20 erää) ja Hollannista (yhdeksän erää). Tuotantopolven siitosmunia tuotiin Ruotsista (59 erää) ja Tanskasta (76 erää), ja osa näistä haudottiin Suomessa untuvikkovienttiä varten. Kalkkunoiden jalostusaines tuotiin vanhempaispolven untuvikkoina Englannista (4 erää), samoin kuin yksi ankkamuntuvikkoerä.

Rehuasiat ja positiivilistatoiminta

Positiivilistalla oli vuoden lopussa yhteensä 52 (2016: 51) rehualan toimijaa, 50 kotimaista ja 2 ruotsalaista. Kaksi uutta yritystä hyväksyttiin listalle, ja yksi poistui rehualan toiminnan loputtua.

Toimintavuoden aikana ETT:n toimesta auditoitiin kaksi rehutehdasta ja koulutettiin henkilöstöä rehuhygieniasta.

Kansallinen eläinten terveydenhuolto eli ETU-työ

Kansallinen tuotantoeläinten terveydenhuollon koordinaatio kuului sikojen, nautojen ja siipikarjan osalta yhdistyksen tehtäviin. Ina Toppari koordinoi ETU-sikaryhmien ja Hannele Nauholz ETU-siipikarjaryhmien työskentelyä. Erja Tuunainen ja Olli Ruoho koordinoivat yhteistyössä ETU-nautaryhmien työskentelyä.

Sikava ja sikaterveydenhuolto

Sikavan toimintaa hallinnoi ETT:n hallituksen alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluivat teurastamoalan yritysten edustajat ja tarvittaessa kutsuttuina asiantuntijoina tuottajien ja viranomaisten edustajat. Ryhmän puheenjohtajana toimi Taneli Tirkkonen. Sikavan johtoryhmä kokoontui kahdeksan kertaa.

Sikavassa oli vuoden lopussa mukana kaikkiaan 1178 (2016: 1322) pitopaikkaa. Rekisteri kattoi n. 90 % suomalaisista sikaloista, mutta tuotannosta n. 97 %. Rekisterissä olevista aktiivisista pitopaikoista oli kansallisella tasolla 88 % (2016: 93 %). Sikavassa uudiseläinmyyjille tarkoitetulla erityistasolla oli mukana 39 (2016: 42) tilaa.

Sikavan laatu järjestelmän ylläpito ja kehitys olivat olennainen osa Sikavan toimintaa. Auditoinneista vastasivat Inspecta Oy ja Envirovet Oy.

Sikavaan rakennettiin ns. lokerotyökalu, jonka tavoitteena on trikiinitutkimusten vähentäminen teurastamoilla todentamalla haittaeläintorjunnan taso ja hallitsemalla trikiiniriskiä tilatasolla.

Eläinlääkäreitä, tuottajia ja sidosryhmiä koulutettiin aktiivisesti, erityisesti Suomen Sikayrittäjät ry:n hallinnoiman Afrikkalainen sikarutto (ASF) – vakava uhka Suomen sianlihan tuotannolle -hankkeen puitteissa, mm. tilatason tautisuojausten arvioinnista (Biocheck.UGent®).

Naseva ja nautaterveydenhuolto

Nasevan toimintaa hallinnoi ETT ry:n hallituksen alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluivat meijereiden ja liha-alan yritysten edustajat sekä tarvittaessa kutsuttuina asiantuntijoina tuottajien ja viranomaisten edustajat. Puheenjohtajana toimi Kristiina Sarjokari. Nasevan johtoryhmä kokoontui seitsemän kertaa.

Nasevassa oli vuoden lopussa mukana 7508 (2016: 7504) tilaa. Terveystuotosopimuksia tehtiin runsaasti (yhteensä 1508 kpl uusia ja uusittuja sopimuksia), mutta kokonaismäärää vähensi huomattavasti lopettaneiden tai muusta syystä rekisteristä poistettujen tilojen osuus. Rekisteri kattoi 67 % (2016: 60 %) kaikista Suomen nautatiloista ja 89 % tuotosseurantatiloista (2016: 80 %). Eläinmäärältään yli 100 naudan karjoista kuitenkin jo 98 % (2016: 95%) kuului Nasevaan.

Naseva-tietojärjestelmän käytöstä järjestettiin eläinlääkäri-, sidosryhmä- ja tuottajakoulutusta. ETT:n *Mycoplasma bovis* -vastustusohjelmaan liittyi 122 (2016: 119) uutta nautatilaa (ohjelmassa yhteensä 415 tilaa). ”*Mycoplasma bovis* – tartunnan vaikutukset ja vastustus suomalaisessa nautakarjataloudessa” -tutkimushankkeen tuloksiin perustuen päivitettiin *Mycoplasma bovis* -vastustusohjelmaa ja toteutettiin tartunnan hallintatoimia lypsykarjatilalla.

Naseva tuki pälvilisasaneerauksia konsultoinnein sekä korvaten osan rokotekustannuksista niille tiloille, jotka tekivät yhdistyksen kanssa saneeraussopimuksen. Sopimus oli voimassa 30 tilan (2016: 15) kanssa, joista 29 oli lypsykarjatilaa (2016: 13) ja yksi emolehmitila (2016: 2).

Siipikarjaterveydenhuolto

ETT ry koordinoi ETU-lihasiipikarja- ja ETU-muna-asiantuntijaryhmien toimintaa järjestäen ryhmille kokouksia yhdessä ja erikseen sekä tiedottamalla ryhmille ajankohtaisista aiheista. Toimintavuoden aikana aloitettiin mm. kalkkunoiden kansallisten hyvinvointitavoitteiden päivitys. Broilereiden hyvinvointia kuvaavien kansallisten tietojen keruu laajeni kattamaan yli 99 % tuotannosta. Broilereiden hyvinvointia esiteltiin Poultry Welfare Symposiumissa Ranskassa ja Eläinlääkäripäivillä Suomessa. ETT:n kautta kerättiin tiedot lihasiipikarjalle edellisvuonna käytettyjen mikrobilääkkeiden määrästä ja käytön syistä. ETT osallistui aktiivisesti prosessiin autogeenirokotteen saamiseksi käyttöön broilerintuotantoketjun kolibasilloosiongelman hallitsemiseksi

Ruokaketjuhanke

Ruokaketjuhankkeelle ”Maito- ja lihaketjun jäljitettävyyjärjestelmät – avoin, todennettava ja vastuullinen alkutuotanto” myönnettiin jatkoaikaa huhtikuun loppuun 2017.

Kevään aikana toteutettiin nautaosiossa vielä seitsemän tuottajakoulutusta. Lisäksi nautaketjun hanketyöryhmät pitivät yhteispalaverin. Nautaketjun toimintatapaa ei tämän hankkeen aikana kirjoitettu laatujärjestelmämuotoon.

Sikavan hyvinvointi-indeksiä jatkokehitettiin vielä keväällä ELT Camilla Munsterhjelman asiantuntemuksella työkalun saamiseksi Sikavaan tilakohtaisen indeksin laskemiseksi.

Broilereiden hyvinvointia kuvaavien kansallisten tietojen keruu, dokumentointi ja raportointi saatiin hankkeen aikana valmiiksi, ja tietojen keruusta vastaa jatkossa ETT ry.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui vuoden alussa kerran. Hankkeen tuloksia esiteltiin päätösseminaarissa 24.4.2017 Helsingissä ja loppuraportti luovutettiin kesällä.

Asiantuntijatoiminta

Toimihenkilöt osallistuivat asiantuntijoina lukuisiin työ- ja ohjausryhmiin. ETT ry:n eläinlääkärit tekivät tilakäyntejä mm. salmonella-, EHEC-, ja *Mycoplasma bovis*- tiloille. Tiloille laadittiin saneeraus- tai riskinhallintasuunnitelma, jonka pohjalta toteutetut toimenpiteet johtivat suurimmalla osalla tartunnasta vapautumiseen. Salmonellariskin hallintaa broilereiden isovanhempaispolven tuotantoketjussa käytiin konsultoimassa myös Ruotsissa ja Tanskassa.

Kansainvälinen yhteistyö

Toimihenkilöt osallistuivat alan kansainvälisiin kongresseihin, seminaareihin, workshop-työskentelyyn ja yhteistyökokouksiin. Lisäksi Sikava oli mukana kansainvälisissä EU PiG ja ASF-STOP -hankkeissa.

Tiedotus ja koulutus

ETT:n, Nasevan ja Sikavan kotisivujen kautta tiedotettiin ajankohtaisista asioista. Lisäksi tiedotettiin Nasevan ja Sikavan eläinlääkariosioiden sekä Helsingin yliopiston ylläpitämän tuotantoeläinlääkäreiden sähköisen postituslistan kautta. Yhdistys julkaisi neljä suomenkielistä ja yhden ruotsinkielisen jäsentiedotteen sekä vuosikertomuksen 2016. Tiedotus lehtiartikkeleiden sekä koulutus- ja luentotilaisuuksien muodossa kuului yhdistyksen toimintaan säännöllisesti.

Yhdistyksellä oli osasto mm. Eläinlääkäripäivillä, Farmari-näyttelyssä ja Sarka-messuilla.

Yhdistyksen toimihenkilöille järjestettiin Excel- ym. tiedonhallintakoulutusta.